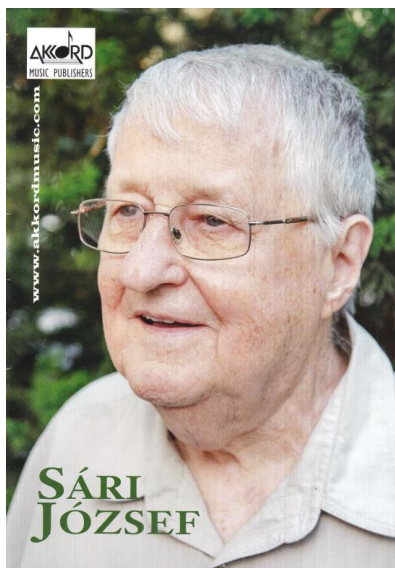

OZSVÁRT VIKTÓRIA¹

ZENESZERZŐ ALKOTÁSAI AZ AKKORD ZENEI KIADÓ GONDOZÁSÁBAN

Sári József (*1935) a budapesti Zeneakadémián tanult 1954 és 1962 között, zeneszerzés szakon Szervánszky Endre, karvezetés szakon Vásárhelyi Zoltán növendékeként diplomázott. Ezt követően zenetanárként, zongorakísérőként működött, kamarazenekart vezetett és zenei ismeretterjesztő előadásokat tartott. 1971 és 1984 között a Német Szövetségi Köztársaságban élt, ahol szintén tanított, továbbá szabadúszó zeneszerzőként dolgozott. 1984-től a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, majd a Zeneakadémián tanított zeneelméletet, utóbbi intézményben 1992-től 1997-ig a zeneelmélet tanszékét vezette. 1997-ben habilitált. 1997-től 2007-ig a Magyar Rádió kortárszenei lektoraként működött. 1998-tól a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagja. 2000/2001-ben a németországi Bambergben működő Villa Concordia Nemzetközi Művészház ösztöndíjasa, 2001-ben az Universität für Musik Wien Sommerakademie zeneszerzés mesterkurzusának vendégprofesszora az ausztriai Reichenauban. Munkásságát számos díjjal ismerték el: Internationaler Arbeitskreis für Musik-díj (1984), Bärenreiter Hausmusik-díj (1985), Erkel Ferenc-díj (1991), Bartók–Pásztory-díj (1995 és 2005), Artisjus-díj (2004 és 2015). 1998-ban Érdemes Művész címmel tüntették ki, 2009-ben a Kossuth-díjat nyerte el.

¹ Az Akkord Zenei Kiadó kiadványa alapján.

Sári József művei szóló, kamarazenei és zenekari darabok, továbbá két operát is komponált, mindkettőt német megrendelésre, az egyiket *Sonnenfinsternis* címmel a terézvárosi születésű Arthur Koestlerről, a másikat Thomas Bernhard *A kalaposmester* című novellája nyomán.

Az Akkord Zenei Kiadó kínálatában izgalmas válogatás található Sári József fuvolaműveiből. A *Hat koncertdarab fuvolára* című kötet szólóműveket tartalmaz, a kiadvány elején a Matuz István által kidolgozott Akusztikus fogástáblázat és rövid magyarázata található meg, a következő oldalakon Sári önvallomása, valamint a műveit rendszeresen előadó és jelen közreadást jegyző Ittzés Gergely ismertetője olvasható angol és magyar nyelven. A zeneszerző fuvolaműveit „kompromisszum nélkül, derűs, virtuóz” koncertdarabokként jellemzi, valamint hangsúlyozza a hagyományos stílusjegyek jelenlétét – ilyen például a tercekben történő építkezés, a hármashangzat-felbontások szerepe –, továbbá a modern technikák közül a szabad tizenkéthangúság alkalmazását. Az *Arion éneke* (1989) és a basszusfuvolára komponált *A delfin útja* (1992) szimultán is előadhatóak, sőt az *Arion éneke* háromszólamú kánonként is. A szólam kidolgozása során a zeneszerző a harmóniaképző szerepet és az önálló, lineáris folyamatot egyaránt szem előtt tartotta. A *Soledad* (1995) e sajátosságok mellett a multifóniáknak juttat jelentős szerepet. E három mű ajánlása Gyöngyössy Zoltánnak szól. Az Ittzés Gergelynek ajánlott *Legenda* (1995) szerkezete tizenkétfokú sorokra épül. Az *Impetus* (2003), azaz „Lendület” *perpetuum mobile*-szerű mozgás, az *Air* (2011) a komponista feleségének gyógyulása alkalmával megfogalmazódott hálaének. Szintén Ittzés közreadásában, külön kötetben jelent meg a *Novellette No. 8* (2014), a Gyöngyössy Zoltán emlékére komponált *Epigraph* (2012), valamint a piccolóra írt *Alkonyati madárdal* (2014). Mint azt a *Hat koncertdarab* közreadásának bevezetőjében Ittzés Gergely megfogalmazza: „Mivel ma minden zeneszerző maga alakítja ki saját jelrendszerét, még a hagyományosnak tűnő kották olvasásakor is résen kell lennie az előadónak. Sárinál pedig van példa több kifejezetten rá jellemző notációs elemre is. Ezért, még ha egyértelműnek tünne is a jelölésmód mögött rejlő szándék, érdemes – a szerző jóváhagyásával – némi gyarló magyarázatot fűzni Sári legjellegzetesebb stílusjegyeihez. Ez talán segít pontosabban megérteni a gesztusrendszert, amelyben ő átéli a zenét.”

A *Kánonok egynemű hangszerekre* három és négyszólamú kánonok gyűjteménye, mely szintén Ittzés Gergely közreadásában és utószavával ellátva jelent meg az Akkord Zenei Kiadónál. A finom disszonanciák révén a klasszikus

értelemben is „szépen” hangzó, mégis modern irányzatokat követő darabokban az előadói szabadság elsődleges fontosságú tényezőként szerepel. Ugyanakkor ez a szabadság nem improvizatív elemeket jelent, tehát nem az előadás folyamán, hanem sokkal inkább az előkészítés stádiumában juthat érvényre. Az *Időmalom* kánonjaiban például a szabadság nemcsak a hangszerválasztás terén érhető tetten, hanem a szólamok beléptetése szempontjából is elengedhetik fantáziájukat az előadók. Akár a *tutti* kezdés is lehetséges, fokozatosan léptetve ki a szólamokat. Az *Axióma* a fuvolaművész Matuz István részére komponált négyszólamú kánon, a *Búcsú Glenn Gouldtól* (1983) két rövid, négyszólamú kánont foglal magába, melyek *attacca* követik egymást, és a szólamok belépésének szempontjából egyfajta tükörképei egymásnak. A kánonokat bármilyen dallamhangszeren, bármilyen transzpozícióban elő lehet adni, csupán az egynemű hangszerek használata a megkötés.

Földes Imrénék to Imre Földes

IDŐMALOM - MILL OF TIME
Nyolc kánon - *Eight canons*

SÁRI József

Nr. 1

Agevole (♩ = c. 72)

Nr. 2

Andantino (♩ = c. 92)

© Akkord Music Publishers, 2012
Printed in Hungary
All rights reserved
Photocopying is prohibited!

A-1201

[Zeitmühle - Időmalom ciklus \(1983\) - részletek: No. 4 con affetto \(3:47\)](#)

[Zeitmühle - Időmalom ciklus \(1983\) - részletek: No. 7 meccanico \(4:18\)](#)

[Zeitmühle - Időmalom ciklus \(1983\) - részletek: No. 8 con gravitá \(2:49\)](#)

Fellegi Ádám (zongora), Matuz István (fuvola és az Új Budapest Vonósnégyes

© 1987 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Echo-hoz Időmalom (12:09)

Ittész Gergely (fuvola)

© 1999 Fonó Budai Zeneház

Ittész Gergely és a szintén fuvolaművész Szűcs Zsuzsanna házasságkötésének apropójára készült a *Nászzene* (1996, 1997, 2003) című fuvoladuó, mely két klarinéton is előadható. A kivitelezés során, mint azt a kottában szereplő megjegyzés rögzíti, templomi vagy egyéb visszhangos környezet, esetleg elektromos visszhangkeltés javasolt. Szintén házaspárnak, Dratsay Ákos és Berényi Bea részére készült a barokk stíluselemekre hivatkozó, két fuvolás *Praeludium* (2010). A kötetben mellette megjelent *In memoriam T. E.* (2003) a 2001-ben elhunyt fuvolaművész, Elek Tihamér emlékét idézi. Fuvoladuó a Gyöngyössy Zoltánnak és Matuz Istvánnak ajánlott *Jelenetek* (1988), melynek öt tétele zenetörténeti és misztikus utalásokat egyaránt tartalmaz (*Leporello imája, Hommage à Ligeti, Nem csak az „Istenek alkonya”, Az ördögi kör keletkezése, Csillagóra*).

A szólódarabok között találjuk a klarinétműveket tartalmazó *Négy hangversenydarab klarinétra* című kötetet, melyek a fuvolaművekhez hasonló terjedelmű és karakterű műveket tartalmaznak. A kötet előszavában a zeneszerző igazít el a címadásokat illetően. A *Valet* (2001) búcsút jelent, és Sári zeneakadémiai tanárának, Szervánszky Endrének emlékét idézi. A *Sententiola* (2004) 2008-ban egy invenciózus szerkesztésű klarinétkoncert és az ez alkalommal bemutatott kortárs magyar művek alap gondolataként bizonyította sokrétűségét. A *Novellette No. 4/B* (2002) és a *Novellette No. 6* (2007–2008) pedig egy szólóhangszerekre készült sorozat darabjait képezik: a No. 4/B az eredetileg fagottra írt No. 4 átdolgozása klarinétra, a No. 6 pedig basszusklarinétra íródott.

A két harsonaművet tartalmazó kiadványban helyet kapott a *Novellette No. 3* (2002), valamint a modern hangszertechnikát messzemenően kihasználó *Ananta* (1983, rev. 1991), melynek korálszerű befejezése Bach művészetét idézi.

Don Genaro átváltozásai Transformations of Don Genaro

I.

Pensieroso (♩ = cca 92) SÁRI, József
(*1935)

The musical score is for a brass ensemble in 6/8 time. It features six staves: three for Trombe in Do (1, 2, 3), one for Tromboni (1), one for Tromboni (2), and one for Tuba. The tempo is marked 'Pensieroso' with a quarter note equal to approximately 92 beats per minute. The score is divided into two measures. The first measure contains the main melodic and rhythmic material, while the second measure provides a resolution. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *mf* (mezzo-forte) with accents. The key signature has one flat (B-flat).

[The Metamorphoses of Don Genaro: I. \(2:06\)](#)

[The Metamorphoses of Don Genaro: II. \(2:00\)](#)

[The Metamorphoses of Don Genaro: III. \(2:19\)](#)

[The Metamorphoses of Don Genaro: IV. \(1:58\)](#)

Brass in the Five · Farsang Tamás · Molnár Zoltán

© BMC Records

A rézfúvóegyüttesre írt művek közül a *Don Genaro átváltozásai* (1995) három trombitát vagy 2 trombitát és kürtöt, továbbá három harsonát és egy tubát foglalkoztat. A négy tétel elhangzott 2001-ben a budapesti Őszi Fesztivál keretében egy izgalmas zenei happening részeként, sőt az egész úgynevezett „komponált koncert”, „zenefolyam” címadója is volt. Ugyanezen az eseményen csendült fel a Brass in the Five-nak ajánlott és Végh Sándor emlékére írt *...es ist vollendet* (1997) is.

An "Brass in the Five"
(László Simai, Tamás Tóth, Péter Sós, Péter Burget, Tibor Takács)

es ist vollendet...

dem Andenken Sándor Végh

SÁRI, József
(*1935)

con calore ♩ = ca 72

Tromba 1 (Si)
Tromba 2 (Si)
Corno (Fa)
Trombone
Tuba

A

f sub. p f p f
f sub. p f p f
f sub. p f p f
f sub. p f p f
f sub. p f p f

© Akkord Music Publishers Ltd, 2004
Printed in Hungary
All rights reserved
Photocopying is prohibited!

A - 1091

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Photo by Levente Bacskó
Printing editor: Marianne Szilasi
Sponsored by the National Cultural Fund of Hungary
Akkord Music Publishers Ltd.

Hegedűre írt művei közül a *Négy parafrázis* (2017) című sorozat első darabját a szerző Decsényi János, zeneszerző kollégájának dedikálta 90. születésnapja alkalmából, a Lázár Eszternek ajánlott *Rapszódia* (2012) nagyobb lélegzetű és nagyívű zenei gondolatokat összefogó alkotás. A csellóműveket tartalmazó kötetben egy duó és négy szólómű kapott helyet. A *Prolog* (2013)

To Csaba and Zoltán Onczay

Prolog Prologue

SÁRI, József
(*1935)

Con grandezza (♩ = 72 - 76)

Vlc. 1
f

Vlc. 2
f

5
f *mf* *cresc.*

9
(cresc.) f mf cresc.
(cresc.) f mf cresc.

Onczay Csaba és Onczay Zoltán részre készült. A bevezetést követően mintha különböző személyiséget jelenítenének meg a szólamok karakterei: az egyik szólam nagyobb léptékű dallamot játszik, a másik pedig nyughatatlan, sűrű kísérő-figurációkat. A *Bildnis* (2013) szenvedélyes színekkel megfestett arckép, a Perényi Miklósnak ajánlott *Elégia* (2005) a Magyar Rádió felkérésére, Bartók születésének 125. évfordulója apropóján született. A *Confabulatio* (2014) két zenei alapgondolat (*Andante con moto* és *Animato*) folyamatos váltakozása és variálása révén a kiinduló motívum lassú átalakulásának folyamatát követi nyomon epikus és drámai elemeket vonultatva fel. A *Labirynth* (2015) a tizenkéthangú technikát használja, középső részében (*Meno mosso*) a sor a B-A-C-H hangokkal kezdődik.

Külön csoportot képeznek a zeneiskolások által is előadható, pedagógiai célú alkotások. A *Ghiribizzi* (1982) rövid, frappáns darabok sorozata, tételeinek címadásai és zenei megoldásai is zenetörténeti előképeket ismertetnek meg az ifjú előadókkal (*Bartók zsebórája*, *Amikor Sztravinszkij még gyermek volt...*, *A köszörűs*,

Bartók zsebórája

Bartók's Pocket-watch Bartóks Taschenuhr

SÁRI, József
(1935 –)

Allegretto (♩ = cca 126)

Sári József: GHIRIBIZZI (3:50)

Bartók zsebórája, A köszörűs, Szélkakas, Mobile sine perpetuo

Ábrahám Mariann (zongora)

„A régi művek előtt sok-sok sablont begyakorol már az ember, amikorra egy darabhoz ér. Itt nincsen sablon, ezért a koncentráció nagyon fontos. Fel kell ismerni a művekben lévő intellektuális játékot, szeretni kell a darabokat, és ez akkor örömet okoz. Nem sajnáljuk az energiát rájuk! Ghiribizzi - 7 könnyű zongoradarab. Jelentése = Tücsök-bogár, tücsköt-bogarat összehord.” (A Szerző megjegyzése)

Szélkakas, Avar, Mobile sine perpetuo, Önarckép). A kilenc törpe (1983) címéhez híven kilenc tételből áll, melyek mindegyike egy-egy karaktert ábrázol, törpéhez illően néhány ütemnyi terjedelemben. A *Hat paragramma* (1992) mindegyikének német nyelvű címében található olyan szó, amelynek betűi egyben zenei hangokat is jelentenek, és a címben is kottaként kaptak helyet. Az egyes tételek ezekre a hangcsoportokra épülnek (*Mr CAGE sammelt Pilze, Lava und ASCHE speiende Vulkan, Tanz der blauen FEE, ABBÉ Pierre plaudert mit dem Wind, Ein Fremder in ADDIS ABEBA, ADE*).

Sári József műveinek zenei megoldásaiban – a dallami vagy ritmikai kontrapunktikában, illetve a barokk zene virtuóz elemeit idéző figurációk gyakori alkalmazásában – rendre tetten érhető a Bach iránti tisztelet. E jelenség vitathatatlan példája a Fellegi Ádámnak ajánlott *Elidegenített idézetek* (1982) című, részben preparált zongorára készült tízperces alkotása. „A mű három tételes, és bár egyetlen hangja sem tőlem való, mégis teljes egészében önálló

munkának tartom” írta a komponista. Az első és második tétel alapanyaga nem más, mint a *Wohltemperiertes Klavier* 2. kötetének a-moll prelúdiuma, a harmadiké az 1. kötet e-moll fúgája. „Az egyik felhasznált hangot a másikkal szünet vagy az előző hang meghosszabbítása – helyenként speciálisan ritmizálva – köti össze. Minden egyes hang tehát a bachi eredetivel azonos időpontban szólal meg. Az elidegenített hangzást szolgálja még, hogy a zongorát részben preparálva használtam” ismertette művét a szerző. A kompozíció harmadik tételének 43. ütemétől a Bach e-moll fúga is megszólal, lehetőség szerint egy második zongorán előadva vagy ennek híján felvételtől. Ugyanebből az időből származik a *Frag-mente* (1982), mely egy kiállítás megnyitójára készült, tételcímei elidegenített szójátékokat tartalmaznak. Az öttételes mű szoprán hangra és hegedűre készült, a zeneszerző saját, német nyelvű, abszurd színházat idéző szövegeire. A szünetekben apró ütőhangszerek is szerepet kapnak (claves, triangulum, kolomp).

2

An Kati Katinak To Kati
FRAG-MENTE

1. Rast-los – Szüntelenül – Unendingly

SÁRI, József
(*1935)

con espansione (♩ = cca 112)

Gesang
sul D

Violine
f

Lento assai, senza sincronità poco a

sfp *sfp* *sfp*

Wut, Gier, Not,

con agilità

p f p f

poco accelerando *sfp* *sfp*

Hehl, Krieg, Scham, trüb,

p f p f p

(accel.) *sfp* *sfp* *sfp* *sfp*

Wund, Hieb, Tod, Heer, Hohn,

f p f p f p

* Die Gesangstimme soll sehr langsam angefangen werden (der erste Ton dauert etwa 4-5 sec. lang), dann erfolgt ein kontinuierliches accelerando bzw. ritenuto, wobei die Schlusstöne etwa so lang sind wie die des Anfangs.
Az énekszólómat nagyon lassan kell indítani (az első hang kb. 3-4" hosszúságú), majd folyamatos accelerando ill. ritenuto következik; a záró hangok tempója az indításhoz hasonló.
The voice part must begin slowly (the first note lasting c. 3-4 seconds), then followed by accelerating and ritenuto. The final notes are in the same tempo as the beginning.

© Akkord Music Publishers Ltd., 2009
Printed in Hungary
All rights reserved
Photocopying is prohibited!

A-1165

József Sári: Frag-mente (1982) — Anna Molnár, Éva Osztroits (16:38)

1. Rast-los | Unendingly | Szüntelenül 2. Der Sinn des... | The meaning of... | Az élet értelme 3. ... unbeantwortet | unanswered ... | ... válasz nélkül 4. Curricul 5. Entscheidung? | Decision? | Döntés?